

FILIPINO

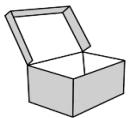
(Komunikasyon at Pananaliksik)

Ikalawang Markahan-Modyul 6: Pagtukoy sa Iba't ibang Register at Barayti ng Wika

May-akda: Riza P. Lago
Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Alamin

Ang modyul na ito ay binubuo lamang ng isang aralin.

- Aralin – Pagtukoy sa Iba’t ibang *Register* at Barayti ng Wika

Sa pag-aaral ng modyul na ito, inaabahang maisasagawa mo ang sumusunod:

- nakikilala ang *register* at barayti ng wika;
- naiisa-isa ang mga barayti at *register* ng wika; at
- natutukoy ang iba’t ibang *register* at barayti ng wika na ginagamit sa iba’t ibang sitwasyon (halimbawa: Medisina, Abogasya, *Media*, *Social Media*, Inhenyeriya, Negosyo, at iba pa) sa pamamgitan ng pagtatala ng mga terminong ginagamit sa mga larangang ito

Subukin

Bago ka magpatuloy, tukuyin ang mga salita kung anong larangan ang mga ito nabibilang. Isulat sa isang hiwala na papel.

teksto	shift	delete	panitikan
tab	UTI	keypad	alamat
Riseta	memory	file	bite
dula	tubo	Laboratoryo	document
save	software	wi-fi	utang
pelikula	USB	motherboard	affidavit
font	showing	artista	kontrata
bida	virus	cash	credit
CPU			

Aralin

Pagtukoy sa Iba't ibang Register at Barayti ng Wika

Sa araling ito ay pag-aaralan mo ang pagtukoy sa iba't ibang *register* at barayti ng wika na ginagamit sa iba't ibang sitwasyon. Malilinang ito kung maisasagawa mo nang matapat ang mga gawain.

Balikan

Magbalik-aral sa nakaraang aralin. Magtala ng tatlong bagay na iyong natutuhan sa paksa.

1. _____
2. _____
3. _____

Tuklasin

A. Panimula

Ano-anong patalastas o *advertisements* ang tumatak sa isip mo? Bakit sa dinami-dami ng mga patalastas ay ito ang tumatak sa'yo?

B. Pagbasa

Promosyon ang kaugnay ng salitang *advertisement*. Binubuo ito ng iba't ibang paraan upang maibenta ang isang produkto at hikayatin ang tao para bilhin ito. Basahin ang kasunod na teksto na magpapakita kung paano binubuo ang ilang halimbawa ng *advertisement* na magiging gabay ng mga Pilipino sa pagbili ng produkto.

Advertisement sa Kapaligirang Pinoy

Matalinong mamimili ang mga Pilipino. Pinatutunayan ito ng paglabas ng iba't ibang paraan ng advertisement na nagpapakita ng kompetisyon ng iba't ibang adbertayser upang mahikayat nila ang mamimili na ang produkto nila ang bilhin.

Masasabing may mga elementong taglay ang bawat advertisement na nakaakit sa paningin at panlasa ng isang mamimili ayon sa uri nito. Nariyan ang makukulay na hitsura, maayos na mga larawan at letra kung nasa *billboard* o

tarpaulin, nakasulat sa mga sasakyang gaya ng bus, LRT, MRT, at iba pang gamit pangtransportasyon. Kung sa telebisyon naman, bukod sa makukulay na pagkilos ng mga tauhan ng adbertisment, nilalapatan pa ito ng musika na malaking tulong upang mahikayat ang mamimili. Sa radyo naman, kailangang malinaw na malinaw ang bawat pahayag at may iba-ibang *sounds effect* bukod sa musika.

Sa adbertisment, hindi lamang produkto ang ipinababatid. May mga anunsiyo ng *reunion*, miting ng isang samahan, komperensiya, at iba pa. Nagsisilbi itong paalala sa mga taong may kaugnay sa nasabing anunsiyo.

Isang kahanga-hanga sa mga adbertisement ay iyong nagbibigay ng aral, nagpapakita ng kultura ng isang lipunan. Nagsisilbing kurot ito sa damdamin ng mga mamimili at nagging daan upang muling gunitain ang mga panahong kaugnay ng nasabing adbertisment.

Higit sa lahat, paano ginagamit ang wika, anong antas ang ginagamit? Kasama rin sa dapat bigyang-pansin ang mga *register* na ginagamit sa bawat uri ng adbertisment at ang kakayahang lingguwistika, estruktural, at gramatikal na pagkakabuo ng mga pahayag. Naging komunikatibo rin ba ang nasabing mga pahayag na tinugunan ang gamit ng wika nang ayon sa sitwasyong ipinakita ng bawat adbertisment?

Karaniwang makikita ang mga adbertisment sa bus, telebisyon, radyo, sa *online* at maging sa mga *billboard*. Pangunahing layunin ng adbertisment na makapanghikayat kaya inilalagay nila ito sa lugar na marami ang makakakita at makakapansin.

Kahalagahan ng Adbertisement sa Lipunang Pilipino

Likas sa mamimiling Pilipino na maghanap at bumili ng mga produktong maayos, matibay, maganda, at iba pa sa tamang halaga lamang. Gaya nga ng nabanggit na mahalaga ang adbertisment upang matamo ang layunin ng mamimili.

Bakit mahalaga ang adbertisement sa isang produkto? Narito ang ilang dahilan kung bakit mahalaga ang ang adbertisment para sa isang produkto:

1. Nagsisilbing gabay sa tamang pagbili.
2. Nalalaman ang kakaibang katangian taglay ng isang produkto.
3. Nagkakaroon ng pagkakataong piliin ang tamang produkto.
4. Nakapagbibigay ng karagdagang mga impormasyon na laging tatandaan sa pagbili.
5. Nagiging kritikal sa pagpili ng bibilhin.
6. Nagpapaalala ng magandang katangian ng mga produkto na dapat laging tandaan.

C. Pag-unawa sa Binasa (Sagutin nang pasalita ang mga tanong)

1. Tungkol saan ang binasa?
2. Paano ito naiiba sa ibang babasahin?
3. Sang-ayon ka ba sa sinasabi ng may-akda? Bakit?
4. Ano-anong mga salita ang makikita mo sa akda na sa larangan lamang ng adbertisment ginagamit?
5. Ipaliwanag ang kahulugan ng mga salitang ginagamit sa adbertisment. Isulat sa hiwalay na papel.

Suriin

Barayti at Baryasyon ng Wika

Ang barayti ng wika ay tumutukoy sa tiyak na pagkakaiba-iba ng mga wika sa lipunan. Samantala ang baryasyon ay tumutukoy naman sa proseso o kung papaano nagkakaiba-iba ang mga wika. Ilan sa barayti ng wika ay ang mga sumusunod: idyolek, sosyolek, *jargon*, *register*, dayalekto, *creole*, *mix-mix* at iba pa.

Sa pamamagitan ng mga baryasyon ng wika, nalalaman natin ang kultura at lipunang kinabibilangan ng mga taong nagsasalita ng mga wikang ito. Unahan na natin ang sa **Dayalek o diyalekto**. Sinasabi sa maraming aklat pangwika na ang dayalek ay nalilikha dulot ng dimensyon heograpikal at ginagamit sa loob ng isang partikular na lugar o territoryo ng isang pangkat ng tao. Halimbawa na nga rito ay ang Pilipinas. Dahil sa pagiging arkipelago ng Pilipinas ay nagkakaroon tayo ng mga rehiyon na may iba't ibang wikang sinasalita.

Ang wikang Tagalog, bilang halimbawa, ay sinasalita hindi lamang sa Maynila kundi pati sa malaking bahagi ng Luzon. Dahil sa magkakaibang lugar ay nagkakaroon din ng barayti na makikita sa paraan ng pagsasalita, tono o punto, at estruktura ng pangungusap. Halimbawa, sa lalawigan ng Laguna, mapapansin ang kanilang lumanay at lambing sa pagsasalita at ang paggamit nila ng panlaping [na-] sa mga salita sa halip na gitlapping [-um-] na ginagamit naman ng mga taga-Maynila. Halimbawang pangungusap ay ang mga sumusunod: “*Pare, nakáin ka ba ng baboy?*” at “*Naulansabahay*”. Kung susuriin natin ang mga halimbawang pangungusap sa punto ng mga taga-Maynila, aakalain ng nagtatanong sa nagsasalita na kausap nito kung siya ba ay kinain ng baboy. Sa Batangas naman, mapapansin ang lakassapagsasalita ng mga Batangueño at ang paggamitnila ng Ala eh! Halimbawang pangungusap ay: “Ala! Ang kanin eh malata eh! Malata eh!”. Kaya naman kung ikaw ay hindipamilyarsaganitonguri ng pagsasalita ng mgataga-Batangas ay maaaringikaw ay matawa at ito ay hindigadmaunawaan.

Pumunta naman tayo sa iba pang baryasyon ng wika tulad ng **sosyolek**. Ayon kay Dr. Jessie Grace Rubrico sa kaniyang pananaliksik tungkol sa wika at lipunan, “*May kaugnayan sa pagkakaroon ng baryasyon ng wika ang: kalagayang panlipunan-mayaman o mahirap; kasarian – lalaki o babae, bakla o tomboy; edad– bata o matanda; etnisidad –Tagalog, Bisaya, Tausug at iba pa; relihiyon – Katoliko, Islam, at iba pang elemento na mahalaga sa lipunan.*” Sa madaling salita, ang sosyolek ay nabubuo dahil sa pangangailangang makaangkop ng tao sa iba. Katulad halimbawa sa paraan ng pakikipag-usap na kung saan iba makipag-usap ang isang bata sa kapwa niya bata kumpara sa paraang ginagamit niya kapag matanda naman ang kausap niya. Ilan pa sa mga halimbawa ng sosyolek na alam natin ay ang wika ng mga bakla, wika ng mga tomboy, wika ng mga estudyante at iba pang grupo.

Iba pang halimbawa ay ang *Taglish* at *Enggalog* na madalas ginagamit ng mga sosyal o elite at mga nakapag-aran sa eksklusibong paaralan. Mayroon tayong mas detalyadong pagsusuri ukol sa Taglish o Enggalog na mababasa sa mgasusunod na talata ng sanaysay na ito. Bukod ditto nagging usapin din ang paggamit ng *Jejemon* sa text messaging ng mga pangkat ng tao na pawing mga bata at teens ang gumagamit. Mapapansin sa mga Jejemon ang paggamit nila ng mga simbolo sa pagbuo ng salita at pangungusap.

Dumako naman tayo sa hanay ng mga propesyonal na may sariling wika na espesyal lamang sa kanilang pangkat. Nagkakaroon tayo ng tinatawag na **Jargon** na tumutukoy sa mga tanging bokabularyo ng isang particular na pangkat ng gawain. Halimbawa nito ay ang jargon ng mga nasa kursong Pisika, tulad ng mga salitang forces, gravity, energy, power, electromagnetism at iba pa.

Sa patuloy na paggamit ng mga grupo ng tao sa wika, hindi maikakaila ang katotohanang indibidwal pa rin ang paggamit nito. Sa ibang pagpapakahulgan, malaki pa rin ang impluwensiya ng indibidwal sa paggamit ng wika upang makabuo ng kaibahan sa ibang tao. Dito pumapasok ang **idyolek** kung saan ay tumutukoy sa nakasanayang pamamaraan sa pagsasalita ng isang tao o maaari rin namang grupo ng tao. Halimbawa nito ay ang pagkakaiba sa paraan ng pagsasalita ng mga reporter at *newscaster* sa telebisyon na sina Mike Enriquez, Noli De Castro at Ted Failon. Hindi ba't mapapansin na may kani-kaniya silang paraan ng pagsasalita o paggamit ng wika? Sa madaling salita, ang Idyolek ay nakadepende sa indibidwal at pagging "kanya" ng gumagamit ng wika.

Ang wika ay hindi lamang bahagi ng ating kultura at lipunan, bahagi rin ito ng ating kasaysayan. Mula sa mga aklat na aking nabasa, sinasabing ang Taglish o Enggalog ay buhat mula saimpluwensya ng mga dayuhang nanakop sa atin tulad ng mga Kastila, Amerikano at Hapon, kasama na riyan ang impluwensya mula sa mga Tsinong nakipagkalakan sa ating mga ninuno. Ang ganitong uri ng impluwensiya ay nakapagbibigay kalituhan lalo na sa hanay ng kabataan kaya't nagkakaroon ng mga tinatawag na Taglish, Enggalog, Bakla jargon (gaylingo), yaya jargon at iba pa. Bukod sa nasabing impluwensya, sinasabi rin ng ilan na ang ganitong uri ng wika, gaya ng Taglish at Gaylingo, ay resulta lamang ng pagging malikhain nating mga Pilipino. Nais din ng ilan na maging kakaiba at magkaroon ng marka sa lipunan kaya't nagkakaroon ng ganitong mga wika.

Malinaw na Taglish o Enggalog ang tawag dito ng ilan sapagkat ito ay pinaghahalong Tagalog at Ingles. Tiyak na hindi maiintindihan ng isang monolingguwal at native na Amerikano ang Taglish o Enggalog na ito ngunit, sapagkat sa Pilipinas nabuo, tiyak na mauunawaan ito ng maraming mga Pilipino, lalo na ng kabataan. Ngunit dapat din nating linawin na sa mga Taglish o Enggalog na pagsasalita, ang nawawasak ay Ingles at hindi ang Filipino dahil ang balangkas sa pagbuo nito ay nasa Filipino. Mapapansin din natin ang paggamit ng mga panlaping Filipino kapag tayo ay nagsasalita ng Taglish tulad ng pa-cute, mag-search, maka-*adapt*, at iba pa.

*Isinulat ni: Michelle B. Celebrado,
Nailathala sa: www.academia.edu at www.scribd.com*

Register bilang Espesyalisadong Termino

Tinatawag na **register** ang mga espesyalisadong termino gaya ng mga salitang siyentipiko o teknikal na nagtagtaglay ng iba't ibang kahulugan sa iba't ibang larangan o disiplina. Isa pang halimbawa ng *register* ang salitang kapital na may kahulugang "puhunan" sa larangan ng pagnenegosyo at may kahulugan namang "punong lungsod" o "kabisera" sa larangan ng heograpiya.

Bawat propesyon ay may *register* o mga espesyalisadong salitang ginagamit. Iba ang *register* ng wika ng mga guro sa abogado. Iba rin ang mga inhinyero, computer programmer, game designer, negosyante, at iba pa. Samantala ang doktor at nars ay

pareho ang *register* ng wika sapagkat iisa ang kanilang propesyon o larangan—ang medisina.

Hindi lamang ginagamit ang *register* sa isang partikular o tiyak na larangan kundi sa iba’t ibang larangan o disiplina rin. Espesyal na katangian ng mga *register* ang pagbabago ng kahulugang taglay kapag ginagamit na sa iba’t ibang disiplina o larangan. Dahil iba-iba ang *register* ng wika ng bawat propesyon at nababago ang kahulugang taglay ng *register* kapag naiba ang larangang pinaggagamitan nito, itinuturing ang *register* bilang salik sa **barayti ng wika**.

Isang tiyak na halimbawa ng *register* na wika ang magkakaibang tawag sa binibigyan ng serbisyo ng bawat propesyon o larangan.

Propesyon o Larangan	Tawag sa binibigyan ng serbisyo
guro	estudyante
doktor at nars	pasyente
abogado	kliyente
Pari	parokyano
tindero/tindera	suki
drayber/konduktor	pasahero
artista	tagahanga
politiko	Nasasakupan/mamayan

Register at Barayti ng Wika sa Ilang Larang

MEDISINA	BATAS	MEDIA	SOCIAL MEDIA	INHENYERIYA	NEGOSYO
injection prescription Ob-gyne Aspirin rehab doctor therapist CBC X-ray insulin pulmonary	reclusion perpetua akusado abogado de campanilia impeachment Penology kongklusyon testigo hustisia hukuman	dyornalismo adbertisement tagapakinig tagatangkilik diaryo telebisyon radyo air time komersiyal ulat panahon	Yahoo Google Fb basher Skype internet blog social account e-mail viral trending	sukatin dimensiyon anggulo digri sirkumperensiya kilometro heometrikal distansya hugis ng lupa patayong linya	presyo bonus kita kapital trabaho franchise food stall networking nalugi branches tubo posyento

Pagyamanin

Ngayon naman ay palawakin na natin ang iyong kaalaman.

A. Pag-aralan ang sumusunod na halimbawa:

1. **Bituin** - sa larangan ng astrolohiya - *flaming ball of gas* na makikita sa kalawakan

Masasabi mo ba ang kahulugan ng **bituin** sa iba pang larangang nakatala sa ibaba? Isulat ang sagot sa kahon.

Pelikula -

Edukasyon -

2. **Dressing** – sa larangan ng medisina—paglilinis ng sugat o pagpapalit ng benda o takip ng sugat upang maiwasan ang impeksyon o paglala nito

Masasabi mo ba ang kahulugan ng **dressing** sa iba pang larangang nakatala sa ibaba? Isulat ang sagot sa kahon.

Agrikultura -

Fashion -

Pagluluto-

3. **Beat** - sa larangan ng isport—tinalo o pagkatalo

Masasabi mo ba ang kahulugan ng **beat** sa iba pang larangang nakatala sa ibaba? Isulat ang sagot sa kahon.

Sayaw at awit -

Pagluluto -

Pamamahayag -

Batas-trapiko -

Medisina -

- B. Magbasa ng isang artikulo tungkol sa sining o *arts*. Itala ang barayti ng wika na ginamit sa nasabing artikulo. Ibigay ang kahulugan ng mga ito. Isulat sa isang hiwalay na papel.

Isaisip

Ang barayti ng wika ay tumutukoy sa tiyak na pagkakaiba-iba ng mga wika sa lipunan. Samantala ang baryasyon ay tumutukoy naman sa proseso o kung papaano nagkakaiba-iba ang mga wika. Ilan sa barayti ng wika ay ang mga sumusunod: idyolek, sosyolek, *jargon*, *register*, dayalekto, *creole*, *mix-mix* at iba pa.

Hindi maiwassan ang gamit ng wika sa iba't ibang sitwasyon. Nangangailangang harapin ang nasabing mga sitwasyon. Sensitibo ang wika sa konteksto ng sitwasyong paggagamitan. Tinatawag na *register* ng wika ang gamit sa isang disiplina o sitwasyon. Halimbawa:

1. *Register* na gamit ng sitwasyong doktor sa pasyente
2. *Register* sa disiplina ng *Accountancy*
3. *Register* sa Adbertisment para sa ibebentang produkto. at iba pa.

Sa pagpapaliwanag sa ginamit na *register* ng wika, kailangan angkop ito sa disiplina o sitwasyon. Tiyak din dapat ang layunin ng disiplina o sitwasyon na makatutulong sa pagpapaliwanag.

Isagawa

Ilapat na natin sa tunay na buhay ang iyong natutuhan sa aralin. Gawin ang sumusunod:

1. Bakit mahalagang matukoy ang iba't ibang *register* at barayti ng wika na ginagamit sa iba't ibang sitwasyon sa pamamagitan ng pagtatala ng mga terminong ginagamit sa larangan?
2. Magbasa ng mga babasahin sa sumusunod na larangan: Medisina, Batas, *Media*, *Social Media*, Inhenyeriya, Negosyo, at iba pa. Tukuyin ang mga barayti ng wika at *register*. Magtala ng tigsampung halimbawa. Isulat sa isang hiwalay na papel.

Tayahin

Ngayon naunawaan mo na ang ating aralin, susukatin na natin ang iyong natutuhan.

- A. Salungguhitang ang *register* sa bawat pangungusap. Isulat kung saang larangan ito ginagamit. Isulat din ang kahulugan ng *register* ayon sa gamit nito sa larangan. Maaaring magbigay ng mahigit sa isang larangan.

Halimbawa: Pinahiram niya ako ng bat para makasali ako sa laro.

Larangan	Kahulugan
Isport	Kalimitang gawa sa kahoy na ginagamit panghampus ng bola sa paglalaro ng <i>baseball</i> at <i>softball</i>
Agrikultura	paniki

Magsimula rito:

1. Bumili si Sally ng bagong mouse.

Larangan	Kahulugan

2. Gawa sa kawayan ang organo na ginagamit ng *choir* namin sa simbahan.

Larangan	Kahulugan

3. Mamulot kayo ng mga bato sa bakuran.

Larangan	Kahulugan

4. Tumawag ng *foul* ang *referee* kaya pansamantalang nahinto ang laro

Larangan	Kahulugan

5. Maraming buwaya ang nakita nila.

Larangan	Kahulugan

B. Pumili ng dalawang barayti ng wika sa tinalakay. Humanap ng mga artikulo o nakarekord na bidyo na magpapakita ng halimbawa ng mga pinili mong barayti. Salungguhitang ang halimbawang salita at ibigay ang kahulugan. Isulat sa isang hiwalay na papel.

Karagdagang Gawain

Lalo pang palawakin ang iyong kakayahan. Gawin ang sumusunod:

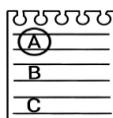
- A. Basahin ang grupo ng sumusunod na termino. Isulat sa patlang ang larangan na kinabibilangan ng mga ito.

1. point guard
dribble
slamdunk
jumpshot	larangan: _____
2. takdang aralin
klasrum
whiteboard
folder	larangan: _____
3. direktor
sinehan
blockbuster
prodyuser	larangan: _____
4. partido
canvassing
ballotbox
poll watcher	larangan: _____

- B. Sumulat ng maikling sanaysay sa kursong nais mong kunin sa kolehiyo. Kinakailangang makapagtala ka ng sampung *register* tungkol sa kursong kukunin mo. Isulat din ang kahulugan ng itinalang *register* sa iba pang larangang pinaggagamitan ng mga ito.

Natutuwa ako sa iyong ipinakitang kagalingan at sigasig na matuto sa ating talakayan. Binabati kita!

Susi ng Pagwawasto

<p>A. Sa bahaginng “Sulubukin”</p> <p>1. Bituin:</p> <p>2. Dressing:</p> <p>3. Beat:</p> <p>4. eleksyon</p>	<p>B. Sa bahaginng “Pasyamaniin”</p> <p>1. Peilikula - bida o pangunahing tauhan</p> <p>2. Edukasyon - mag-aaral na nangunguna sa klase</p> <p>3. Agrikultura - pagbabalo sa parte ng halaman</p> <p>Fashioin - Uri ng pananamit</p> <p>Pagliuto - sauce o sawsawan</p> <p>Sayaw at awit - ang rhythm ng tugas</p> <p>Pagluto - ang pagchahalo o pagbabate ng ilog</p> <p>Pamamaayaag-pagkatallow</p> <p>Batas trapiko-paghabol sa stoplight</p> <p>Medisina-paggaling sa sakit</p>	<p>C. Sa bahaginng “Karagdagang Gawain A”</p> <p>1. baskeball</p> <p>2. pelikula</p> <p>3. edukasyon</p> <p>4. eleksyon</p>
--	--	--

Sanggunian

Jocson, Magdalena O. 2016. Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Pilipino. Vibal Group Inc.

Geronimo, Jonathan V., Petras, Jayson D., Taylan, Dolores. 2016. Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Pilipino. Rex Book Store, Inc.

Bumubuo sa Pagsulat ng Modyul

Manunulat: Riza P. Lago (Guro, SNNHS)

Mga Editor: Gladys P. Rafols (Guro, FHS)

Christian Paul I. Camposano (Guro, CISSL)

Romeo A. Pilongo (Guro, SEHS)

Tagasuri-Panloob: Galcoso C. Alburo (EPS, Filipino)

Tagasuri-Panlabas:

Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla (Guro, KNHS)

Tagalapat:

Tagapamahala:

Sheryll T. Gayola

Pangalawang Tagapamanihala

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Tagapamanihala

Elisa O. Cerveza

Hepe – Curriculum Implementation Division

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Pangalawang

Tagapamanihala

Galcoso C. Alburo

Supervisor sa Filipino

Ivy Coney A. Gamatero

Supervisor sa LRMS

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Schools Division Office- Marikina City

Email Address: sdo.marikina@deped.gov.ph

191 Shoe Ave., Sta. Elena, Marikina City, 1800, Philippines

Telefax: (02) 682-2472 / 682-3989

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE